

Nr 28.

Ankom till riksdagens kansli den 18 februari 1930 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatta åtgärder för främjande av sparsamhet bland skolungdomen.

(4:e avd.)

I en till riksdagen den 24 januari 1930 avlåten proposition, nr 36, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att generalpoststyrelsen för fortsatt främjande av sparsamhet må, intill ett belopp av 60,000 kronor och enligt nu gällande huvudgrunder, av postmedel till skolungdom i riket utdela mindre penningbelopp insatta å motböcker med postsparbanken, dock högst två kronor å varje bok.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Med anledning av Kungl. Maj:ts på grundval av generalpoststyrelsens förslag till 1928 års riksdag avlåtna proposition nr 241 medgav riksdagen (skrivelse nr 207), att generalpoststyrelsen för främjande av sparsamhet finge, intill ett belopp av 50,000 kronor och i övrigt i den omfattning Kungl. Maj:t bestämde, av postmedel till skolungdom i riket utdela mindre penningbelopp insatta å motböcker med postsparbanken, dock högst två kronor å varje bok.

Sedan generalpoststyrelsen till Kungl. Maj:t inkommit med förslag till de åtgärder, som i anslutning till riksdagens beslut kunde under år 1928 anses erforderliga, bemyndigades styrelsen genom Kungl. Maj:ts brev den 31 augusti 1928 att bedriva utdelningen av postsparbanksböcker i huvudsaklig överensstämmelse med i styrelsens förslag angivna grunder.

I skrivelse den 21 december 1928 hemställde generalpoststyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå 1929 års riksdag medgiva, att styrelsen finge i enahanda syfte och med samma begränsningar, som år 1928 beslutits, av postmedel till skolungdomen i riket utdela penningbelopp insatta å motböcker med postsparbanken, ävensom bemyndiga Kungl. Maj:t att för framtiden i förekommande fall besluta rörande anslag för ifrågavarande ändamål.

Styrelsens förslag föranledde frågans upptagande i proposition den 15 februari 1929, nr 125. Vid ärendets anmälan gjorde departementschefen till

statsrådsprotokollet vissa uttalanden rörande formerna för bedrivande av postsparbankens skolsparkasserörelse. Sålunda förutsattes bland annat, att postsparbankens ifrågavarande verksamhet skulle begränsas till områden, vilka ej kunde betraktas såsom egentligt verksamhetsområde för en ortssparbank, som genom positiva åtgärder ådagalagt intresse för skolsparrörelsens främjande. I den mån ortsbanken utvidgade sin ifrågavarande verksamhet, borde postsparbanken få träda tillbaka för denna.

Riksdagen — som även hade att behandla vissa motionsvis väckta förslag i ämnet — biföll (skrivelse nr 143) det i propositionen framförda förslaget men uttalade samtidigt, att den för sin del funne olämpligt att kringskära skolsparkasserörelsen genom sådana mot postsparbanken ensidigt riktade direktiv, som i propositionen ifrågasatts. Riksdagen, som icke kunde finna, att postsparbanksledningen frångått de allmänna riktlinjer, som vid 1928 års riksdag uppdragits för ifrågavarande verksamhet, hölle i likhet med motionärerna före, att det borde ankomma på de lokala folkskolemyndigheterna att fritt välja det organ för skolparverksamheten, som med hänsyn till ortsförhållandena kunde finnas mest ändamålsenligt.

Genom brev den 10 maj 1929 bemyndigade Kungl. Maj:t därefter generalpoststyrelsen att för främjande av sparsamhet använda ett belopp av högst 50,000 kronor av postmedel för utdelning till skolungdom i riket av penningbelopp, insatta å motböcker med postsparbanken, dock högst två kronor å varje bok.

I skrivelse den 28 december 1929 har *generalpoststyrelsen* gjort framställning om medgivande att för fortsatt utdelning åt skolungdom av penningbelopp insatta å motböcker med postsparbanken använda ytterligare medel. Därvid har styrelsen till en början lämnat en redogörelse för de åtgärder, som vidtagits med anledning av 1929 års riksdags beslut i ämnet, samt därefter yttrat sig angående behovet av ytterligare åtgärder i förevarande syfte. Därvid har generalpoststyrelsen uttalat, att det vore styrelsens bestämda uppfattning såväl att postsparbankens utdelning av postsparbanksböcker till skolbarn hittills varit till det gagn för sparverksamheten, som man därmed avsett, som även att denna verksamhet borde framgent och tillsvidare bedrivas. Att nu avbryta densamma vore att sluta ett arbete, som endast hunnit påbörjas, och rörande vars resultat man hade rätt att hysa de bästa förhoppningar. Ett avbrott i denna verksamhet skulle utan tvivel ådraga postsparbanken mycket och, enligt styrelsens förmenande, välgrundat klander från skolor, där man redan uppbyggt en målmedvetet planlagd skolparverksamhet i förlitande på postsparbankens stöd.

På grund härav har generalpoststyrelsen icke blott funnit synnerligen angeläget, att anslag för fortsatt skolparverksamhet ställes till styrelsens förfogande för år 1930, utan även ansett detta anslag böra något höjas utöver det belopp, som tidigare för varje gång medgivits för ändamålet. I sistberörda avseende har styrelsen föreslagit en höjning med 10,000 kronor till 60,000 kronor.

I detta sammanhang har generalpoststyrelsen slutligen understrukt, att styrelsen vid sitt bedömande av föreliggande behov i ingen mån avsett någon utökning av postsparbankens verksamhet till områden, där skolsparverksamhet bedrivs av enskilda sparbanker. Postsparbanken har, yttrar styrelsen, vid senaste liksom vid nästföregående utdelning av postsparbanksböcker varit angelägen tillse, att denna icke skedde till skolor, där efter vad banken hade sig bekant enskild sparbank bedreve motsvarande verksamhet. I ganska många fall hade det inträffat, att skolrådsordförande anmält vissa skolor för utdelning men att enskild sparbank därefter öppnat verksamhet i sagda skolor, innan postsparbanken hunnit vidtaga åtgärd. Postsparbanken hade vid sådant förhållande givetvis och gärna undandragit sin medverkan även om den formellt sett måhända icke behövt göra detta med hänsyn till 1929 års riksdags beslut. Det syntes emellertid böra alltjämt få bero på den lokala skolmyndigheten att avgöra, med vilken sparinerättning den önskade samarbeta.

Departementschefen har anfört följande:

»Med anledning av vad generalpoststyrelsen i ärendet anfört finner jag mig böra tillstyrka, att på sätt styrelsen föreslagit anslag beviljas för fortsättande även under år 1930 av ifrågavarande verksamhet enligt nu gällande huvudgrunder.

Vad angår storleken av det belopp, som denna gång bör avses för ändamålet, har jag icke funnit anledning till erinran mot styrelsens förslag, enligt vilket nu skulle ställas till förfogande en till 60,000 kronor förhöjd summa.»

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

*Utskottets
yttrande.*

att riksdagen må medgiva, att generalpoststyrelsen för fortsatt främjande av sparsamhet må, intill ett belopp av 60,000 kronor och enligt nu gällande huvudgrunder, av postmedel till skolungdom i riket utdela mindre penningbelopp insatta å motböcker med postsparbanken, dock högst två kronor å varje bok.

Stockholm den 18 februari 1930.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 26.